

Justitieombudsmannen
Lars Lindström**Kritik mot Svea hovrätt för handläggningen av ett överklagande som innefattade ett yrkande om hänvisning enligt 10 kap. 20 § första stycket rättegångsbalken**

Beslutet i korthet: Södertörns tingsrätt avvisade anmälarens talan om äktenskapsskillnad eftersom tingsrätten inte var behörig domstol. Anmälaren överklagade beslutet till Svea hovrätt. Hovrätten meddelade inte prövningstillstånd. I JO:s beslut får hovrätten kritik för att inte ha uppfattat anmälarens överklagande som ett yrkande om hänvisning till rätt tingsrätt enligt 10 kap. 20 § första stycket rättegångsbalken och därmed för att inte ha meddelat prövningstillstånd i målet.

Anmälan

I en anmälan till JO framförde AA klagomål mot bl.a. Svea hovrätt för handläggningen av ett mål om äktenskapsskillnad.

Utredning

JO begärde in och granskade dagboksblad och det slutliga beslutet i Södertörns tingsrätts mål T 3110-14 samt dagboksblad, överklagandet och beslutet i Svea hovrätts mål Ö 4790-14. Av handlingarna framgick bl.a. följande:

Den 3 mars 2014 lämnade AA in en ansökan om äktenskapsskillnad till Södertörns tingsrätt. Den 9 maj 2014 beslutade tingsrätten att avvisa AA:s talan med motiveringen att tingsrätten inte var behörig att ta upp målet till prövning. AA överklagade tingsrättens beslut. I överklagandet skrev hon bl.a. att hon ville att tingsrätten skulle se till att handlingarna hamnade där de hörde hemma och att målet avslutades. Den 18 juni 2014 beslutade hovrätten att inte meddela prövningstillstånd.

Ärendet remitterades till hovrätten för yttrande över handläggningen av AA:s överklagande, särskilt i fråga om hur handläggningen förhöll sig till bestämmelsen om hänvisning i 10 kap. 20 § första stycket rättegångsbalken, RB, och rättsfallet NJA 2012 s. 179.

Hovrätten (presidenten BB) lämnade ett remissvar tillsammans med yttranden från hovrättslagmannen CC och hovrättsrådet DD.

DD anförde följande:

Det aktuella målet föredrogs av fiskal för avgörande för en sats bestående av undertecknad, ordförande, hovrättsrådet EE, referent, och adjungerade ledamoten FF.

Efter en förnyad genomgång av handlingarna i hovrättens akt kan jag dessvärre inte annat än konstatera att vi vid handläggning av målet – p.g.a. förbiseende – gjort en felaktig rättstillämpning. Som en följd har vi underlåtit att meddela prövningstillstånd trots att ett sådant tillstånd bort meddelas.

CC hade inte något att tillägga, och BB hänvisade till dessa yttranden.

AA fick tillfälle att kommentera remissvaret.

Bedömning

Enligt 10 kap. 20 § första stycket RB kan en hovrätt som förklarar att en tingsrätt inte är behörig att ta upp ett mål som har inletts där, hänvisa målet till en behörig tingsrätt om en part yrkar det.

Av rättsfallet NJA 1993 s. 119 framgår att om en tingsrätt har avvisat en talan därför att tingsrätten inte är rätt forum får käranden begränsa sitt överklagande till ett yrkande som endast går ut på att hovrätten ska hänvisa målet till rätt tingsrätt. I rättsfallet NJA 2012 s. 179 konstaterar Högsta domstolen att trots att tingsrättens avvisningsbeslut inte är oriktigt får det i en sådan situation anses att prövningstillstånd ska meddelas i hovrätten enligt grunderna för bestämmelsen i 49 kap. 14 § 1 RB (s.k. ändringsdispens).

AA:s överklagande till hovrätten får anses ha innefattat ett yrkande om ett hänvisningsbeslut. Jag delar därför den bedömning som hovrätten har gjort i sitt remissvar, nämligen att prövningstillstånd borde ha meddelats. Hovrätten kan inte undgå kritik för sin handläggning av överklagandet.

Det som AA har anfört i övrigt ger inte anledning till någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.